

Asia: VN/7850/2021

Kuluttajaluottojen tilapäisen hintasääntelyn toimivuus ja vaikutukset

Lausunnonantajan lausunto

Miten väliaikainen sääntely (suoramarkkinointikielto ja hintasääntely) on näkemyksenne mukaan toiminut? Onko sääntelyyn liittynyt erityisiä tulkintaongelmia? Onko sääntelyn noudattamisessa ilmennyt puutteita?

Kuluttajaliiton näkemyksen mukaan kuluttajaluottojen väliaikainen sääntely on pääasiassa toteuttanut tavoitteitaan. Meillä ei ole tietoa siitä, että väliaikaiseen sääntelyyn sinänsä olisi liittynyt erityisiä tulkintaongelmia, mutta sääntelyn väliaikaisuudesta johtuen luottojen korkojen seuraaminen on voinut muodostua hankalaksi etenkin kuluttajille, joilla on useina eri ajankohtina tehtyjä luottosopimuksia.

Kuluttajaliitto teki loppukesästä 2020 Facebook-sivujensa sekä kotisivujensa kautta kyselyn siitä, onko kuluttajiin kohdistettu suoramarkkinointia 1.7.2020 voimaan tulleen suoramarkkinoinnin täyskiellosta huolimatta. Kuluttajaliiton Facebookissa tekemän kyselyn mukaan 25,5 % sanoi saaneensa pikavippeihin liittyvää suoramarkkinointia (N=428) ja liiton kotisivuilla olleen kyselyn mukaan 26,4 % ilmoitti vastaavaa (N=402). Nämä tulokset antoivat tuolloin voimakkaan indision siitä, etteivät kaikki alan toimijat noudattaneet suoramarkkinoinnin täyskieltoa lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Minkälaisia vaikutuksia väliaikaisella sääntelyllä on näkemyksenne mukaan ollut? Onko sääntely esim. vaikeuttanut luotonsaantia, ja jos on, niin minkälaisilla asiakasryhmillä? Oletteko havainneet muutoksia luottomarkkinoilla (esim. uusia luottotuotteita)?

Kuluttajaliiton näkemyksen mukaan väliaikaiset muutokset, jotka ovat tällä hetkellä voimassa eivät ole merkittävästi vaikeuttaneet aidosti luottokelpoisten kuluttajien mahdollisuuksia saada luottoa. Heistä on jopa kilpailua ja heille tarjotaan lainoja edullisemmin.

Käsittääksemme osalle asiakkaista lainansaanti on jonkin verran vaikeutunut tai jopa muuttunut mahdottomaksi. Tällä tosin saattaa olla pidemmällä tähtäimellä positiivisia vaikutuksia, kun velkakierteitä katkeaa sellaisilta henkilöiltä, joiden ei enää olisi kuulunutkaan saada lainaa. Kuitenkaan pelättyä maksuhäiriömerkintöjen suurta lisääntymistä ei ole tapahtunut. Suomen

Asiakastiedon julkaisemien tilastojen perusteella maksuhäiriömerkintäisten ihmisten määrä kasvoi n. 5500 henkilöllä vuonna 2020, mutta kasvu ei ole mitenkään poikkeuksellisen suurta verrattuna aiempien vuosien kehitykseen.

Olemme havainneet, että luottoja markkinoidaan entistä aggressiivisemmin muun muassa televisiossa ja internetissä. Luottoja markkinoidaan edullisina ja nimenomaan halvoilla koroilla eikä sopimusehtoja tuoda riittävän selvästi esille. Tämä voi olla kuluttajille harhaanjohtavaa, kun mainoksista ymmärretään vain ”alennus”, muttei välttämättä sitä, että matalampi korko on ajallisesti rajattu eikä koske aiemmin nostettuja luottoja. Lisäksi markkinoilla ovat nähdäksemme lisääntyneet erilaiset järjestelylainat. Niitä markkinoidaan edullisena vaihtoehtona, vaikka tosiasiaassa järjestelylaintojen kustannukset saattavat nousta pidemmän laina-ajan myötä korkeammaksi kuin useiden lainojen maksaminen eri luotonantajille.

Olisiko tiukempaa sääntelyä näkemyksenne mukaan syytä jatkaa, ja jos olisi, missä muodossa ja miten pitkään?

Kuluttajaliitto katsoo, että tiukempaa sääntelyä on syytä ja tarpeen jatkaa. Ensisijaisena ja selkeinänä pidämme sitä, että kuluttajaluottolainsäädäntöä tiukennettaisiin pysyvästi sekä korkokaton ja muiden kustannusten että suoramarkkinoinnin ja yleismarkkinoinnin osalta. Lisäksi pidämme tärkeänä, että korkokattoa ja markkinointia koskevien rikkomusten tulisi kuulua seuraamusmaksua koskevan sääntelyn piiriin. Toissijaisesti kannatamme uutta väliaikaista sääntelyä, vähintään samansisältöisenä kuin nyt voimassaoleva sääntely.

Väliaikaisen sääntelyn jatkamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 234/2020 vp) on todettu, että pidemmällä aikavälillä tulisi selvittää tarpeita ja mahdollisuuksia tarkistaa hintasääntelyä pysyvämmiin. Erityistä huomiota tulisi tältä osin kiinnittää ennen 1.9.2019 tehtyihin jatkuvaa luottoa koskeviin sopimuksiin, jotka jätettiin 1.9.2019 voimaan tulleen hintasääntelyn soveltamisalan ulkopuolelle niissäkin tapauksissa, joissa kuluttaja tekee uusia nostoja hintasääntelyn voimaantulon jälkeen. Myös eduskunta totesi esityksestä antamassaan vastauksessa: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto arvioi huolellisesti kattavaan analyysiin ja kansainväliseen vertailuun pohjautuen, onko kuluttajaluottosääntelyä muutettava pysyvästi. Tässä arvioinnissa on erityisesti tarkasteltava tehokasta seuraamussääntelyä ja vanhojen, korkeakorkoisten luottojen saamista maltillisemmän korkotason turvaavan sääntelyn piiriin.”

Mitä mieltä olette siitä, jos 20 %:n korkokatto ulotettaisiin pysyvästi koskemaan vanhoja jatkuvia luottoja (mukaan lukien hyödykesidonnaiset luotot)siltä osin kuin kyse on uusista nostoista?

Kuluttajaliitto katsoo, että kuluttajien suojaamiseksi ja maltillisemmän korkotason yhdenmukaistamiseksi sääntelyn tulisi koskea myös jo ennen väliaikaista sääntelyä tehtyjä luottosopimuksia. Saman hintasääntelyn tulisi soveltua kaikkiin luottoihin, myös jo solmittujen jatkuvien sopimusten nojalla tehtyihin nostoihin.

Vyyryläinen Tiina
Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry

